

INDICADOR D'IGUALTAT DE GÈNERE DE CATALUNYA

**Informe de resultats
2015 i 2005**





Introducció

L'Indicador d'Igualtat de Gènere de Catalunya (IIGC), que ha elaborat el Gabinet d'Estudis de la Cambra de Comerç de Barcelona per a l'Observatori Dona, Empresa i Economia, pretén donar una visió global de quina és la situació de la dona en comparació amb la dels homes a partir de la combinació de 22 indicadors, que s'agrupen en quatre blocs: 1) Formació; 2) Mercat de treball; 3) Condicions de vida; i 4) Empoderament.

És la primera vegada que es construeix un indicador global per a Catalunya que mesura la igualtat entre homes i dones en els diferents àmbits socioeconòmics, de benestar i de representació institucional.

Aquest informe presenta els resultats de l'indicador per a l'any 2015 i els compara amb els obtinguts per al 2005, per tal de veure l'evolució de la igualtat a Catalunya durant la darrera dècada. L'objectiu és actualitzar l'indicador cada any i així poder detectar els punts de millora i els d'empitjorament per realitzar propostes i polítiques dirigides a restituir la igualtat.

A continuació s'analitzaran els resultats obtinguts per als 22 indicadors parcials i, a partir d'aquests resultats, es calcula l'Indicador d'Igualtat de Gènere de Catalunya global i per a cada un dels quatre blocs temàtics. Quan l'indicador pren un valor 0 vol dir que hi ha igualtat entre homes i dones, mentre que quan pren un valor negatiu vol dir que hi ha una situació de desigualtat per a les dones, i el contrari quan pren un valor positiu.

Resultats – 22 indicadors parcials

En l'àmbit de la **FORMACIÓ**, els 4 indicadors mostren una situació més favorable per a les dones que per als homes:

- el nombre de dones titulades universitàries el 2015 supera en un 37% el nombre d'homes titulats aquest mateix any;
- el nombre de treballadores amb estudis universitaris supera en un 14% al nombre d'homes amb estudis universitaris;
- el nombre de dones que presenten tesis universitàries cada any és similar al nombre d'homes;
- i el fracàs escolar de les dones és el 18% enfront del 27% en el cas dels homes.

Per tant, les dones estan més preparades i qualificades que els homes i, a més, la situació global no ha canviat gaire si es compara amb la de 2005.

El segon àmbit d'estudi és el **MERCAT DE TREBALL**. Els set indicadors que mesuren la situació de les dones enfront dels homes mostren una clara desigualtat del sexe femení. Concretament, els indicadors mostren el següent:

- el nombre de dones ocupades és un 13% inferior al nombre d'homes ocupats;
- el nombre de dones ocupades amb contracte indefinit és només un 2% inferior que el dels homes, el que vol dir que la temporalitat en la contractació afecta indistintament per sexe;



- però la desigualtat sí afecta en el tipus de jornada: el 26% menys de contractes a temps complert en dones que en homes. O dit d'una altra manera, el 73% dels contractes a temps parcial són de les dones. A això se suma que el salari per hora d'un contracte a temps parcial és un 34% inferior al preu hora d'un contracte a temps complert (10,68 euros enfront 16,11 euros).
- la bretxa salarial entre homes i dones és del 19% (salari/hora);
- en el grup de directius, la bretxa salarial entre homes i dones és del 13%. Per tant, feines amb la mateixa responsabilitat i qualificació estan retribuïdes diferent segons el sexe;
- la diferència entre la pensió mitjana d'un home i d'una dona és del 31%;
- la diferència entre la prestació mitjana d'atur d'un home i d'una dona és del 12%.

En comparació amb la situació de deu anys enrere, a cinc dels set indicadors s'observa una lleu millora —per exemple, la bretxa salarial s'ha reduït del 23% al 19%, o la contractació a temps complert ha passat de ser un 42% inferior per a les dones el 2005 a ser un 26% inferior el 2015—, tot i continuar havent una desigualtat important. Ara bé, en les pensions i les prestacions d'atur el diferencial es manté pràcticament igual que fa 10 anys.

En l'àmbit de les **CONDICIONS DE VIDA** s'han seleccionat tres indicadors, dos fan referència a la taxa de risc de pobresa i un al temps dedicat a la llar i la família. Els resultats obtinguts són els següents:

- La taxa de risc de pobresa de les dones (després de les transferències públiques) és del 21,6%, per sobre del 20,2% dels homes¹.
- La taxa de risc de pobresa de les persones que treballen és del 13,1% en el cas de les dones i el 10,5% en el dels homes.
- Finalment, les dones dediquen a la cura de la família i la llar gairebé 4 hores al dia, el doble de les que dediquen els homes.

En tots tres indicadors les dones estan en desavantatge respecte als homes. En comparació als resultats obtinguts per al 2005, en dos indicadors s'ha reduït la desigualtat i en un s'ha ampliat. Per exemple, els homes dediquen 20 minuts més al dia a la cura de la família i la llar que fa deu anys, si bé la diferència respecte a les dones encara continua sent molt important (de gairebé dues hores). Per contra, és molt preocupant l'augment de la desigualtat entre homes i dones en l'indicador de taxa de risc de pobresa del treballador. Si el 2005 la taxa de risc de pobresa de les dones que treballaven era de només el 8,9%, per sota del 10,1% dels homes, una dècada després la taxa de les dones ha pujat fins al 13,1% i ha superat a la dels homes, que és un 10,5%. Això vol dir que la crisi ha afectat més a les dones que treballen que als homes, a través d'una major precarietat en les condicions econòmiques.

Finalment, el quart àmbit d'estudi és l'**EMPODERAMENT**, és a dir, la presència de les dones en llocs de decisió i influència. Aquest àmbit s'ha dividit en quatre blocs: la política, l'empresa, les universitats i les institucions.

¹ Això vol dir que el 21,6% de les dones té uns ingressos disponibles anuals que no arriben al 60% dels ingressos on se situa la mediana de la població. Aquest llindar de pobresa, expressat com ingrés total de la llar, depèn de la dimensió de la llar i de les edats dels seus membres. Per exemple, el valor del llindar de pobresa d'una llar amb una sola persona el 2014 a Espanya és de 9.291 euros; i el d'una llar amb dos adults i dos nens és de 19.512 euros (amb lloguer imputat).



Dins la **política**, s'ha analitzat les alcaldies, regidories i el Parlament de Catalunya. En aquests tres àmbits, la presència de les dones és clarament inferior a la dels homes, malgrat el que dicta l'Estatut d'Autonomia i l'actual llei d'Igualtat pel que fa a la composició de les llistes. Concretament:

- A Catalunya hi ha 772 alcaldes i només 174 alcaldesses (77% menys),
- 5.880 regidors electes per només 3.194 regidores electes (46% menys), i
- 83 diputats al Parlament de Catalunya per només 52 diputades (37% menys).

Certament, la desigualtat s'ha reduït en la legislatura 2015-2019 respecte a la legislatura de 2003-2006/7, quan els percentatges eren del 89% en les alcaldies, del 70% en les regidories i del 53% en el Parlament. Però tot i l'avenç encara estem molt lluny de l'equitat. Seguint al mateix ritme que en els darrers 10 anys, necessitaríem tres legislatures més per arribar a la paritat en el món de la política (l'any 2031!).

En l'àmbit de l'**empresa**, mesurem la presència de les dones en els càrrecs directius, en els llocs de tècnics científics i intel·lectuals, i en els consells d'administració. L'any 2015, el nombre de dones que ocupen llocs de direcció és un 45% inferior al d'homes (57.675 dones enfront a 104.025 homes), un percentatge que pràcticament no ha variat respecte al 2005. Per contra, el nombre de dones en els llocs científics i intel·lectuals supera en un 29% el nombre d'homes (316.875 dones enfront a 243.800 homes), i a més aquesta ràtio augmenta respecte a fa deu anys. Es confirma així, que les dones ocupen un lloc fonamental en el funcionament de les institucions i les empreses, però al mateix temps es detecta un "sostre de vidre" que les dificulta promocionar als llocs de direcció. Finalment, el percentatge de dones en els consells d'administració és encara molt baixa (un 17% en les grans empreses a Espanya segons la Comissió Europea el 2015), si bé ha millorat respecte a la situació que hi havia el 2005, quan només eren el 4%.

En l'àmbit **universitari**, s'ha mesurat l'empoderament amb la distribució per gènere de les places de catedràtic. El nombre de catedràtiques a Catalunya el 2015 és de 329, enfront a 1.239 homes (un 73% menys de dones). El 2005 el percentatge de desigualtat era del 75%. Això mostra que en l'àmbit universitari les dones estan fortament discriminades a l'hora d'accedir a les càtedres, i a més pràcticament no s'ha avançat res durant la darrera dècada. Caldria establir criteris més clars de meritocràcia i una edat límit que motivi la renovació.

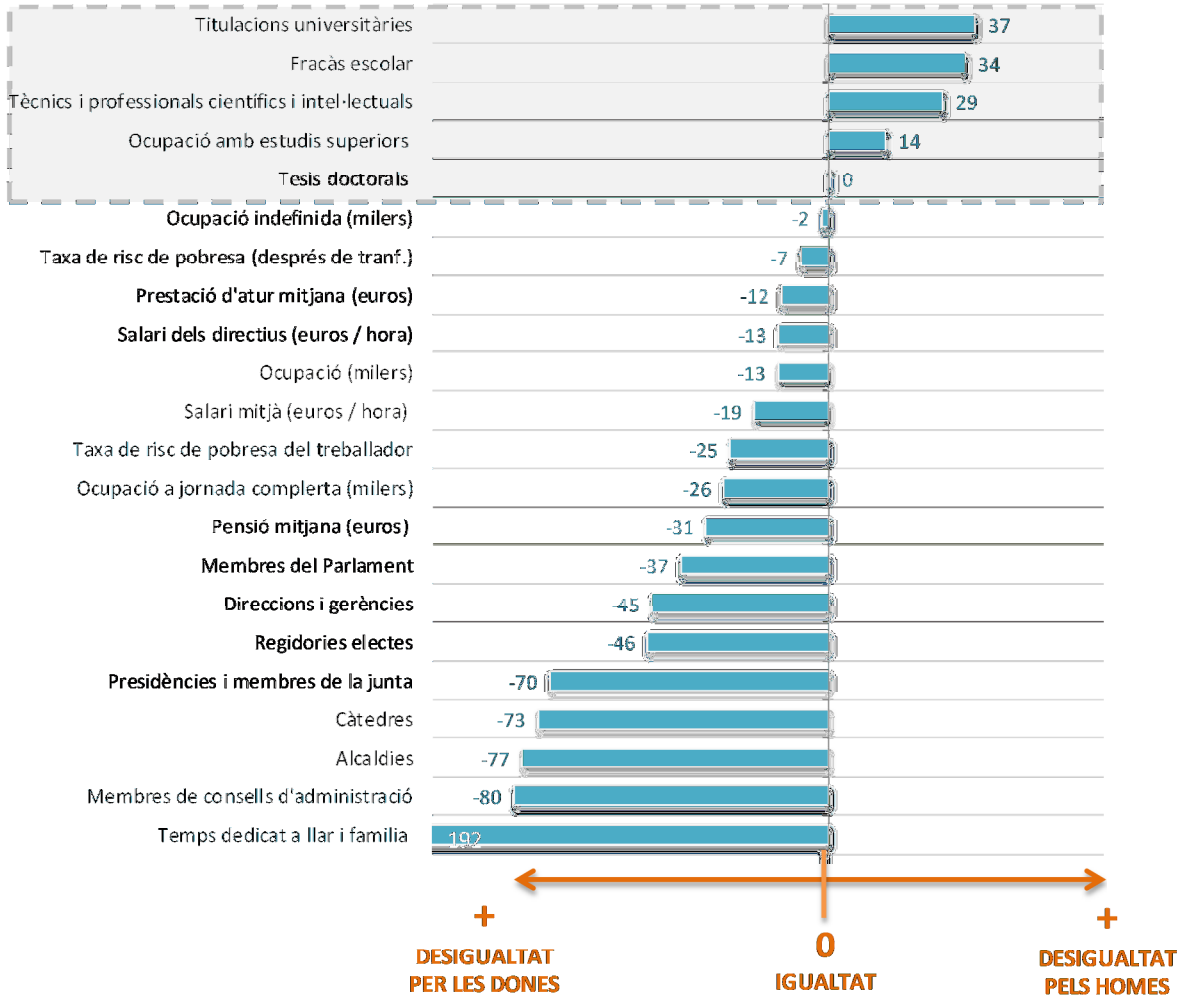
El quart aspecte a analitzar dins l'àmbit de l'empoderament és la presència femenina en **les institucions**. S'han seleccionat 11 institucions entre patronals, sindicats, cambres, institucions culturals, societat civil i col·legis professionals, i s'ha analitzat els membres de la junta, òrgans de govern, presidències, vicepresidències i secretaries generals. En aquest cas, l'anàlisi s'ha pogut fer únicament per al 2015. En total, s'han identificat 109 dones enfront de 366 homes, això és un 70% menys de dones que d'homes en els òrgans representatius d'aquestes institucions.

En conjunt, la desigualtat en l'àmbit de l'empoderament ha registrat una lleu millora en els darrers deu anys, però que ha estat degut únicament a la disminució de la desigualtat observada en l'àmbit polític (l'únic on hi ha més pressió social i una llei obligatòria en la confecció de llistes), mentre que en l'àmbit de l'empresa i de la universitat la situació de les dones es manté pràcticament igual que fa una dècada (a excepció de la presència de dones conselleres que avança lentament gràcies també als canvis legislatius).



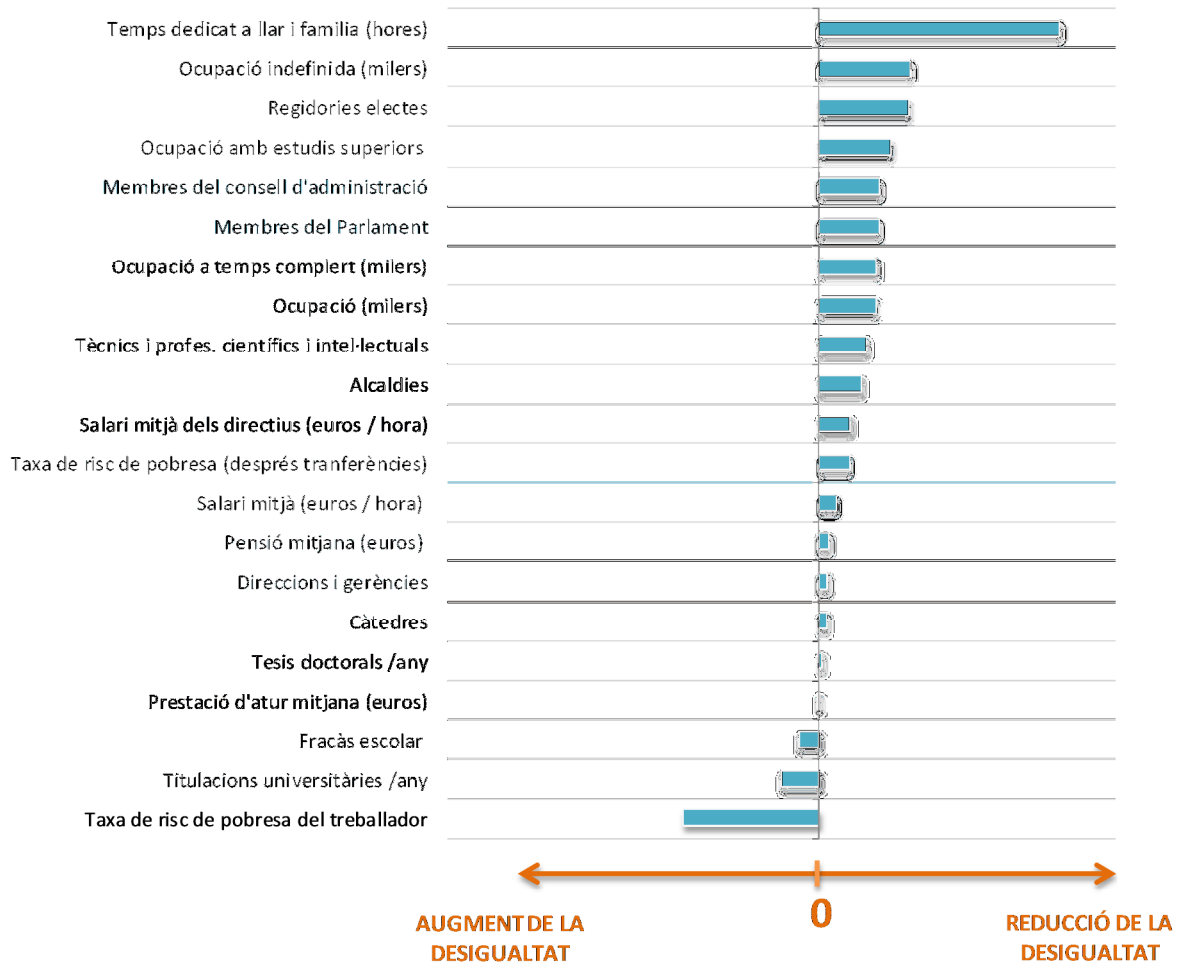
RESULTATS DEL 22 INDICADORS SELECCIONATS. ANY 2015

(percentatge que representen les dones respecte dels homes, %)





DIFERÈNCIA DE RESULTATS ENTRE 2005 I 2015 DEL 22 INDICADORS SELECCIONATS





Resultats - Indicador d'Igualtat de Gènere de Catalunya

L'Indicador d'Igualtat de Gènere de Catalunya (IIGC) ha assolit un valor de -0,20 el 2015, millorant només lleugerament respecte al -0,23 calculat per al 2005. Recordem que si l'IIGC pren un valor 0 vol dir que hi ha igualtat absoluta entre homes i dones, i com més proper a -1 més desigualtat per a les dones i com més proper +1 més desigualtat pels homes. **L'IIGC només pren un valor positiu en l'àmbit de la formació, mentre en el mercat de treball, en les condicions de vida i en l'empoderament l'indicador és clarament negatiu, seguint aquest mateix ordre de menys a més desigualtat.**

En l'àmbit de la **Formació**, l'IIGC pren un valor de 0,22, un nivell força similar al del 2005, el que vol dir que la situació de les dones és clarament millor que la dels homes i, a més, es manté en la mateixa situació des de fa 10 anys. Per contra, l'IIGC en l'àmbit del **Mercat de Treball** és negatiu, del -0,16 el 2015, millorant lleugerament respecte a la situació de l'any 2005 (quan l'indicador prenia un valor de -0,26). En l'àmbit de les **Condicions de Vida**, l'indicador pren un valor encara més negatiu al del mercat de treball, d'un -0,33, i el que és més preocupant, retrocedeix respecte a l'any 2005 quan era el -0,27, mostrant així que s'ha perdut una dècada en l'aprofitament del talent femení i en la millora de les condicions econòmiques de les dones. Finalment, l'indicador pren el valor més negatiu per al bloc de l'**Empoderament** (-0,5 el 2015), el que vol dir que és on s'observa una major desigualtat de gènere.

En definitiva, la situació actual en comparació amb la de fa una dècada mostra que **la dona ha continuat amb un nivell de formació superior** —derivada de la seva voluntat per incorporar-se en les mateixes condicions que els homes en el mercat laboral—**però això no s'ha traduït en la mateixa mesura en una major igualtat en el mercat laboral, sobretot degut a la major precarietat del seu lloc de treball (temps parcial i sous més baixos). Aquest fet acaba repercutint en la qualitat de vida de les dones que treballen, ja que tenen una major probabilitat de caure en la pobresa, sobretot després de la maternitat, en part perquè dediquen més temps que els homes a la feina no retribuïda que suposa la cura de la família.** La situació de la dona en els llocs de representació institucional ha millorat una mica en els darrers deu anys, però només gràcies als canvis legislatius i a la pressió social. Al món de l'empresa, la universitat i les institucions el gran canvi que suposarà la participació de les dones en els seus òrgans de direcció i representació encara està per venir.

La reducció de la desigualtat de gènere hauria de ser un procés natural que passés per tres etapes: començaria amb la igualtat en l'accés a la formació, continuaria per la igualtat en el mercat laboral i en les condicions de vida, i finalment es traduiria en major igualtat en l'empoderament dins els agents econòmics públics i privats. Observem, però, que en els darrers deu anys s'ha avançat poc en la reducció de les desigualtats en el mercat de treball, s'ha retrocedit en les condicions de vida —fet que ens alerta de la nova pobresa femenina que vindrà— i millora lentament en l'empoderament, tot i que encara és l'àmbit on la dona està en major desavantatge relativa.



Indicador d'Igualtat de Gènere de Catalunya

IIGC-2015 -0,20↑	 Formació 0,22↑	 Mercat de treball -0,16↑	 Condicions de vida -0,33↓	 Empoderament -0,50↑
-----------------------------------	------------------------------	--	---	-----------------------------------

		Any 2015*			Any 2005*			
								Evol.
FORMACIÓ	Titulacions universitàries /any	18.581	25.453	37%	12.341	18.170	47%	↓
	Ocupació amb estudis superiors	631.300	721.700	14%	580.100	551.300	-5%	↑
	Tesis doctorals /any	1.139	1.142	0%	795	791	-1%	↔
	Fracàs escolar	27%	18%	34%	41%	25%	40%	↓
INDICADOR		0,22			0,20			↔
MERCAT DE TREBALL	Ocupació (milers)	1.643,3	1.434,5	-13%	1.958,0	1.413,5	-28%	↑
	Ocupació indefinida (milers)	1.031,6	1.015,3	-2%	1.210,0	894,5	-26%	↑
	Ocupació a temps complert (milers)	1.527,1	1.123,5	-26%	1.870,8	1.087,9	-42%	↑
	Salari mitjà (euros / hora)	17,15	13,94	-19%	13,68	10,49	-23%	↑
	Salari mitjà dels directius (euros / hora)	34,53	30,21	-13%	38,84	30,73	-21%	↑
	Pensió mitjana (euros)	16.296	11.270	-31%	11.517	7.677	-33%	↔
	Prestació d'atur mitjana (euros)	3.952	3.481	-12%	3.071	2.720	-11%	↔
INDICADOR		-0,16			-0,26			↑
CONDICIONS DE VIDA	Taxa de risc de pobresa (després transferències)	20,2	21,6	-7%	16,0	18,4	-15%	↑
	Taxa de risc de pobresa del treballador	10,5	13,1	-25%	10,1	8,9	12%	↓
	Temps dedicat a llar i família (hores i minut)	2,02	3,54	-192%	1,39	4,14	-257%	↑
INDICADOR		-0,33			-0,27			↓
EMPODERAMENT	Política							
	Alcaldies	772	174	-77%	854	96	-89%	↑
	Regidories electes	5.880	3.194	-46%	6.694	2.022	-70%	↑
	Membres del Parlament	83	52	-37%	92	43	-53%	↑
	Empresa							
	Direccions i gerències	104.025	57.675	-45%	177.300	94.400	-47%	↔
	Tècnics i profes. científics i intel·lectuals	243.800	313.875	29%	200.300	232.600	16%	↑
	Membres del consell d'administració	83%	17%	-80%	96%	4%	-96%	↑
	Universitats							
	Càtedres	1.239	329	-73%	1.384	342	-75%	↔
Institucions								
Presidències i membres de la junta	366	109	-70%	-	-	-	-	
INDICADOR		-0,50			-0,59			↑
Indicador d'Igualtat de Gènere de Catalunya		-0,20			-0,23			↑

(*) L'any concret de referència de les dades en cada indicador i període es pot consultar a l'Annex

Nota metodològica: L'indicador d'igualtat de cada bloc es calcula com la mitjana dels percentatges dona/home dels indicadors parcials que l'integren, excepte en el cas del bloc de "Qualitat de vida" on la ponderació dels dos indicadors de taxa de risc de pobresa són superiors al del temps dedicat a la llar i la família. L'indicador d'igualtat de Gènere global és calcula com la mitjana dels indicadors d'igualtat dels quatre blocs. Els indicadors d'igualtat s'expressen sempre en tant per 1.



ANNEX. Descripció dels indicadors

INDICADORS DE FORMACIÓ

Indicador	Definició	Font	any IIGC-05	any IIGC-15
Titulacions universitàries /any	Nombre d'estudiants universitaris que es titulen a l'any	Generalitat de Catalunya	2005/06	2012/13
Ocupació amb estudis superiors	Nombre d'ocupats amb estudis universitaris superiors	EPA (INE)	2005	2015
Tesis doctorals /any	Nombre de tesis doctorals aprovades a l'any	Idescat	2005	2014
Fracàs escolar *	% de pobl.18-24 anys que ha assolit com a màxim 1a etapa de l'educació secundària respecte al total de població de 18 a 24	Ministeri d'Educació, Cultura i Esport	2008	2013

INDICADORS DE MERCAT DE TREBALL

Indicador	Definició	Font	any IIGC-05	any IIGC-15
Ocupació	Milers d'ocupats	EPA (INE)	2005	2015
Ocupació indefinida	Milers d'ocupats amb contracte indefinit	EPA (INE)	2005	2015
Ocupació a temps complert	Milers d'ocupats amb contracte a temps complert	EPA (INE)	2005	2015
Salari mitjà	Salari brut per hora (euros)	Enquesta d'Estructura Salarial (INE)	2005	2013
Salari mitjà dels directius	Salari brut per hora en el grup de directius i gerents (euros)	Enquesta d'Estructura Salarial (INE)	2010	2013
Pensió mitjana	Pensió mitjana anual (import total pensions / nombre de pensionistes) (euros)	Min. de Treball i Assumptes Socials	2005	2014
Prestació d'atur mitjana	Prestació mitjana (import total en prestacions/nombre de beneficiaris) (euros)	Min. de Treball i Assumptes Socials	2005	2014

INDICADORS DE CONDICIONS DE VIDA

Indicador	Definició	Font	any IIGC-05	any IIGC-15
Taxa de risc de pobresa (després de transferències)*	Proporció de persones que tenen una renda disponible inferior al 60% de la mediana nacional dels ingressos disponibles anuals (després de transferències socials)	Idescat	2005	2014
Taxa de risc de pobresa del treballador*	Proporció de persones que van treballar almenys set mesos/any i tenen una renda disponible per sota del 60% de la mediana nacional dels ingressos disponibles anuals equivalents (després de transferències socials)	Idescat	2005	2014
Temps dedicat a llar i família*	Nombre d'hores i minuts diaris dedicats a la llar i a la família (no remunerades)	Idescat	2003	2011

INDICADORS D'EMPODERAMENT

Indicador	Definició	Font	any IIGC-05	any IIGC-15
Política				
Alcaldies	Nombre d'alcaldes i alcaldesses en la legislatura	Institut Català de les Dones	2003-07	2015-19
Regidories electes	Nombre d'alcaldes i alcaldesses en la legislatura	Institut Català de les Dones	2003-07	2015-19
Membres del Parlament	Nombre d'alcaldes i alcaldesses en la legislatura	Institut Català de les Dones	2003-06	2015-19
Empresa				
Direccions i gerències	Ocupats en llocs de direcció i gerència	INE	2006	2015
Tècnics i profes. científics i intel·lectuals	Nombre d'ocupats en llocs tècnics i professionals científics i intel·lectuals	INE	2006	2015
Membres del consell d'administració	% d'homes i dones conselleres sobre el total de consellers	Eurostat	2005	2015
Universitats				
Càtedres	Nombre de catedràtics i catedràtiques a les universitats públiques catalanes	Ministeri d'Educació	2005-06	2014-15
Institucions				
Presidències i membres de la junta	Membres dels òrgans de govern de les principals institucions econòmiques (patronals, cambres, sindicats, col·legis professionals, societat civil...)	Elaboració pròpia	---	2015

*Un major valor d'aquest indicador té una valoració negativa, a diferència de la resta d'indicadors. Per això, es multiplica per (-1) a la taula de resultats.